

ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ СЕКСУАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСІБ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ

У статті здійснено аналіз сучасних поглядів щодо сексуальної поведінки у підлітковому віці. Зазначено, що на становлення сексуальності впливають: стиль виховання, ставлення батьків тинейджерів до сексуальності, існуючі норми статевої моралі, культурні норми, досвід минулого, тощо.

Ключові слова: секс, сексуальна поведінка, підлітковий вік, фактори впливу.

The article analyzes current views on sexual behavior in adolescence. It is noted that the formation of sexuality is influenced by: parenting style, attitude of teenage parents to sexuality, existing norms of sexual morality, cultural norms, past experience, etc.

Key words: sex, sexual behavior, adolescence, influencing factors.

На сучасному етапі українського суспільства, все більшої гостроти набуває проблематика загальнолюдських, міжособистісних та міжстатевих стосунків. Наразі відбуваються швидкі та значущі зміни щодо сталих уявлень про створення сім'ї, що виражається у зменшенні кількості зареєстрованих шлюбів, поширенню нетрадиційних форм організації співжиття, перебудові та адаптації сімейних ролей до статевого рівноправ'я. Так само це стосується і недостатнього рівня обізнаності неповнолітніх про статеві стосунки, а саме одержання відповідної інформації здебільшого від однолітків чи інтернет ресурсів, прояв масової сексуалізації та сексуальної дозволеності, сексуальної розбещеності і навіть проституції через вседоступність інформації.

Продовжуючи тему інформування, варто відмітити, що складно не помітити, як в останні роки, інтернет, створив революцію у ставленні та сприйнятті підлітками сексуальності як власної так і загалом [4]. Юнаки та дівчата, мають необмежений доступ до великої кількості інформації, яка може бути помилковою та може завдати значного негативного впливу на сексуальну обізнаність та поведінку.

Дослідженнями психологічних проблем підліткової та юнацької сексуальності займалися Д.М. Ісаєв, Т.В. Говорун, Л.І. Мороз, В.О.Васютинський та ін. Про важливе значення установок, мотивів, цілей, цінностей та орієнтацій в структурі особистості, свідчать численні дослідження таких вчених як І.С. Кон, В.Є. Каган, Л.І. Мороз та ін.

За словами Л.Б. Шнейдер: «Сексуальність тинейджерів носить дисгармонійний характер, що проявляється у протиріччі між їх емоційно-психологічним і відповідним фізичним розвитком. Підліток, як правило, охоплений бажаннями, фантазіями і мріями сексуального характеру [3, с. 86].

На сексуальність значною мірою впливають такі фактори, як фізична зовнішність (зовнішня привабливість, оволодіння культурою тіла); психологічні фактори; соціальні фактори такі, як взаємовідносини зі значимими людьми, норми статевої моралі, вік і типові форми раннього сексуального експериментування; культурні норми та досвід минулого. Через ставлення батьків до сексуальності, стиль виховання, стосунки з однолітками, відбувається формування комунікативних навичок і навичок емоційного зближення, необхідних для створення і підтримки сексуальних стосунків. Відсутність спілкування з однолітками, особливо в передпідлітковому і підлітковому віці, може істотно загальмувати психосексуальний розвиток дитини, залишивши його непідготовленим до складних переживань пубертатна.

Г.В. Васильченко, визначає, що початок етапу формування сексуальних орієнтацій, сексуальних ролей, сексуальних стереотипів, які оформляються в сексуальні сценарії, відносять власне, до пубертатного періоду

За даними І.С. Кона, певні властивості поведінки та розвитку підлітків свідчать про те, що у цьому віці міжстатеві відносини виходять на перший план у ієрархії цінностей. Статевий розвиток у підлітковому віці – це те основне, навколо якого структурується самосвідомість юної особистості.

У підлітковій та юнацькій сексуальності Л.А. Ляпіна виділяє наступні аспекти: 1) когнітивно-оціночні (уявлення про природу сексуальності і ставлення до неї); 2) поведінкові (мастурбація, сексуальні ігри, залицяння та ін.); 3) емоційні (еротичні фантазії і переживання) [2].

Роздуми про секс і різноманітний сексуальний досвід є важливою частиною дорослішання. Підліток вирішує задачу переосмислення себе. У цілому, сексуальний розвиток підлітків є динамічним процесом, який призводить їх до набуття і ускладнення вмінь виражати еротичний зміст через соціальну поведінку. Переважно у підлітковому віці, відбуваються найглибші зміни психосексуальної свідомості особистості.

Висновки:

У роботі представлено теоретичне узагальнення основних психологічних детермінант сексуальної поведінки підлітків.

Досліджено, що у підлітковому віці, міжстатеві відносини виходять на перший план у ієрархії цінностей особистості.

З'ясовано, що важливими соціальними факторами, які впливають на сексуальне самоставлення підлітка – це стиль виховання батьків, їх ставлення до сексуальності, вибудовані стосунки з однолітками тощо.

Визначено, що підлітковий вік є досить складним і відповідальним періодом становлення особистості. А сама статева зрілість і сексуальна активність підлітків, відзначається у все більш ранньому віці.

Розглянуто, що серед проявів статевої активності підлітків найбільш частими є онанізм, петтінг.

Досліджено, що у підлітковій сексуальності виділяють наступні компоненти: поведінкові, емоційні та когнітивно-оціночні.

Описано, що сексуальний розвиток підлітків є доволі динамічним процесом, коли відбувається певне набуття, ускладнень щодо їх соціальної поведінки та відбуваються найглибші зміни психосексуальної свідомості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Васильченко Г.С. Сексопатология: Справочник. Медицина, 1990. 576 с.
2. Ляпіна Л.А. До проблеми сексуальної соціалізації підлітків. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Сер. : Соціологія. Т. 225, вип. 213. 2013. С.79–82.
3. Шнейдер Л.Б. Девиантное поведение детей и подростков. М: Трикста, 2005. 336 с.
4. Sales J.M. Factors associated with sexual arousal, sexual sensation seeking and sexual satisfaction among female African American adolescents. *Sex Health*. 2013. №10. P.12–21.

Рекомендує до друку науковий керівник професорка Шебанова В.І.